ЦЕНА ЈЕ „БРАНИКУ“:
на годину: . . ф. 12 или 30 дин.
на по године: . ф. 6 или 15 дин.
на четврт године: ф. 3 или $7^1/_2$ дин.

Поједини бројеви стају 10 пов.

ОГЛАСИ
рачунају се 6 нов. од реда ситних слова.
За жиг се плаћа сваки пут 30 нов.

БРАНИК

ОРГАН СРПСКЕ НАРОДНЕ СЛОБОДОУМНЕ СТРАНКЕ.

„БРАНИК“ ИЗЛАЗИ
на целом табаку
уторником, четвртком и суботом

Претплата и огласи шаљу се на администрацију, а рукописи **уредништву „Браника“ у Нови Сад.**

Уредништво и администрација „Браника“ налази се у кући г. А. Пајевића, у дунавској улици.

Рукописи се не враћају.

Број 134. У Новом Саду, у четвртак 17. (29.) новембра 1894. Год. X.

КРИЗА У УГАРСКОЈ.

Стање у Угарској је болесно. И министарске кризе у нас се више не решавају као у других држава. Духовима је овладала нека малаксалост, те се не зна, како би било горе по саме владиновце Мађаре, да ли да остане Векерле, или да одступи. Пређашње одушевљење је у наших Мађара изветрило, и сад се јасно види, како се Векерлов кабинет истрошио; у двору је изгубио поверење, а у народу је изгубио углед.

Треба само да се осврнемо на најновију кризу. Владина странка победила је с тешком муком у горњој кући и протурила је три предлога, који су већ поднесени краљу на санкцију. Остало је још два предлога, који су први пут пали у горњој кући. Влада је једва продирала напред. а њено пророчанство није се ни мало испунило. Тако је она говорила, да ће се духови умирити, кад црквено-политички предлози продру; међутим ми видимо, да се римокатолици тек сад силно покрећу, да се партије почињу делити по верским осећајима и да је баш последњих дана образована једна нова, римокатоличка странка. Влада је и то говорила, да ће опозиција у горњој кући после свог неуспеха попустити; но ми видимо да се она непрестано отима и да се баш сад спрема за нову борбу.

Све је ово морало утицати на краља. Јавна је тајна, да се краљ с политичко-црквеним реформама не слаже, и да је само с тога дао претходну санкцију, што је мислио, да то политички резон захтева. Влада га је уверила, да се без тога не ће моћи владати.

Па шта је било? Влада је и у доњој кући продрла само помоћу претераних елемената с крајње левице. У горњој кући је ствар тако запела, да је влада потражила помоћ круне, и само помоћу те силне протекције могла је у магнатској кући до сад успевати. Али тај поступак изнео је једну немилу појаву, која се мора најгрожије осудити. Влада је почела сваком приликом да истиче краља, и кад је повијају, она се заклања за моћан ауторитет крунин. *Нема примера у уставној земљи, да једна влада толико пута зваше у помоћ краља, као што је радила Векерлова влада.* У устазним земљама обично министри својим положајем заклањају круну. која је неприкосновена. Али Векерле је требао краљеву помоћ, јер без ње би одавна сустао и пао.

Но Векерле је баш тиме показао, да његово уверавање није било основано на познавању прилика. *Онај начин, с којим је Векерле продирао у политично-црквеним реформама, највише доказује, да политички резон није захтевао ове реформе и да је Векерле погрешно обавештавао круну, кад је пред њом доказивао потребу ових реформа.* Било је доста једна година па да се поруши темељ владавине Векерлове.

Ми смо горе навели, како је Векерле задобио помоћ крунину. У сабору је пак своју странку ослабио, и морао се ослањати на крајње левичаре, те им је у накнаду за ту помоћ морао толико пута гледати кроз прсте. Крајна левица није бескорисно подупирала Векерла. И тако смо добили кобне политично црквене законе, и поред тога разузданy агитацију крајње левице. *Претерани елементи ојачали су, јер њихова помоћ беше нужна, да се против цркве може водити рат. На једној страни атејизму се отварају врата, а на другој страни подривају се темељни закони земље!* Сви бедеми, којим се одржава данашња државна зграда почели се љуљати.

Ово је изазвао Векерле својом непромишљеном акцијом.

Верске размирице отровале су наш јавни живот, и онда је дошао Кошут, да шири револуционарне мисли. које влада није смела да сузбије, да не би још јаче ослабила. *Један владин посланик* Бушбах у сабору интерпелира владу о ровењу Кошутовом, па како јадно и неодлучно одговора Силађи и Хијероними! *Та два важна заступника крунина нису ни једном речи жигосали поступак Кошутов, него су хтели још да представе ствар тако, као да је ситница кад се вређа круна.* Може ли се једна влада јаче осрамотити?!

Све је ово морало утицати на круну, и ми сасвим разумемо, кад се прочуло, да је Векерле изгубио поверење у двору. Као знак времена могло се тумачити, што она три предлога још нису била санкционисана. Тако је Векерле висио у зраку: у сабору нема већину, а проиграо је милост владареву. С тога је похитао у Беч, да спасе санкцију и да поново учврсти свој положај; а ако му то не пође за руком, да одступи.

Тиме је опет довео круну у тежак положај. Буџет још није одобрен, а доцкан је, да се поднесе предлог за индемнитет, јер до нове године има месец дана, а без буџета се не може владати. *Да се у овај мах одгоди криза, лако је могуће, да ће Векерле добити санкцију за она три предлога, који се код круне ради потврде налазе.* Ми дакле верујемо пештанским листовима, да је у овај мах криза **од оћена.**

Векерле може спасти та три предлога, али свој положај тешко да ће утврдити, све ако сад и не падне. Положај је тако замршен, да се у опште не може наћи ни излазне тачке из ових заплета, док Векерле не одступи. Нема већину, странка му малаксала, опозиција силна, круна незадовољна — како се један начелник владе с таким неповољним изгледима може поново учврстити?

Ми мислимо да је криза у овај мах само прикривена. Санкција ће на сваки начин доћи, да би се буџет спасао. После тога нема сумње, да ће се криза опет јавити. Узбуркано јавно мнење, које допире до највиших врхова, тражи задовољштину. Жртва може бити само Векерлова влада, која је све ово и изазвала.

Са погреба рускога цара Александра III.

(Од нашег нарочитог извештача).

Петроград, 7. новембра ноћу.

Након осамнаестодневне искрене и дубоке жалости читавог народа огромне државе руске, одана је данас последња пошта цару-миротворцу тако сјајно и величанствено, како то само једнодушна, силна и богата православна Русија може да учини.

Још пре зоре и белога дана све је живо устало па хита према Петро Павловској цркви да заузме место у једној од оних улица, којима ће пролазити царска породица. Од царскога аничковога дворца па до близу саме цркве има читав сахат хода и цео тај голем простор с једне и друге стране пута испуњен је био силним светом, који овде у сабијеном и живом ланцу стајаше.

Но пођимо прво у Петропавловску цркву, где у последњим часовима леже још земни остатци цареви у отвореној златној скрињи посред цркве, коју ћемо прво разгледати, па онда прећи на опис погреба како је редом текао.

На главном црквеном уласку с десне и леве стране стоје поређани гробови преминулих царева, царица и њихове деце. На сваком гробу гори кандиоце покривено од златних жица начињеном царском круном, а по гробови стоје поређани небројено многи скупоцени венци од кованога злата и сребра. Свуда су између гробова уски пролази да сваком поједином приступити можеш да га добро разгледаш. Зидови су покривени црним сукном с поља и изнутра, а десет големих и широких црквених стубова окићени су црним драперијама, посред којих стоје небројено многи златни царски грбови са монограмима Александра III. и разним лепо у групама сложеним мачевима. На сред цркве уздиже се величанствено балдахин са огромном царском круном, који упире у високи свод црквени. Балдахин је своја четир крила наслонио на четири црквена стуба а под њим стоји узвишен катафалк и по среди на златноме постољу, на које се само царске скриње стављају, лежи цар Александар III. у отвореној скрињи, окружен највишим дворским и војничким великодостојницима, који овде мирно и непомично повруженим лицем стоје окренути према олтару. На угловима катафалка гору небројено многе воштанице свеће на грдно великим и масивним сребрним светњацима, те целу иначе доста мрачну цркву лепо осветљавају.

Чело главе царење мало ниже стоји налоњ и на њему чита свештеник св. евангеље, а два ђакона држе запаљене велике воштанице у рукама. Између њих и царске скриње чело главе и пред ногама на целом простору стоји више столова на којима су поређана царска знамења, императорска круна окићена самим бриљантима, државни скиптар, шест царских круна, мач, штит, и небројено многи ордени пок. цара, које све поређано лежи на златним јастучићима. Све ово као у ватри трепери од силне светлости запа-

---

ЛИСТАК

ШЕТЊЕ ПО ПРИРОДИ.

Написао Перипатетик.

(Наставак).

Хоће и зеца! Какву нам корист пружа зец? Ама скоро никакву! опет оно парче меса и парче кожице. А гле колика је штета од тог глодавца у пољу и шуми; под његовим зубима не остаје ништа читаво. Онај сиромах човек мучи се, да исхрани своју децу, насади леп воћњак, кад ал' прве зиме дође му зец и све поглође! Ту нема права ни ловац, да убија лисицу зато што хвата зеца. Ловац има права, да убија опет само зеца, који чини и њему и другим људима штету и још за то би требао да чува лисицу и с благословом да јој поклања оно парче меса зечија!

Шта оно још хоће лисица? хоће да одвуче из авлије по најлепшег ћурана, петла и т. д. Е ово је већ штета! Али ко је ту крив? Ако газда не може сачувати поља своја, шуме и воћњаке од зецова, не може све да огради, али може сачувати своју живину од лисице. Нека своју авлију огради прућем или кукурузовином, нека набави себи једно добро псето па му неће онда лија однети пурана, ни петла, ни гуска — дакле опет није крива лисица него сам човек који је пушта, да му дави живину, и зато нема човек право да је гони и убија.

Шта још хоће? разне птице. Да, разне птице и корисне и некорисне, но рецито већином корисне, које тамане бубе и лептире, е али и лисица тамани, те још како, бубе, гусенице и црве зар не? опет „квит“! Шта још хоће лисица? хоће пољске мишеве и то понајвише; то јој је хлеб насушни а све друго њој је само скупо печење! А ко су и какви су то створови, ти пољски мишеви? То су гадови, који се страшно коте и који чине грозне штете, опустоше читава поља да остане свет због њих без коре хлеба!

Довијају се свакојако да их утамане, копају рупе и бунаре, намештају справе, посипају отрове, који отрују не само неколико мишева него и те колико и зечева и јаребица и препелица и гусака и кокошака, све то скупо стане човека, а тек тамо видиш погнула лисица главу па тек скочи овде па онде од рупе до рупе и на дан најмање 20—30 мишева стамани! Шта ћемо на ово да кажемо?!

Ја бих рекао, да би требао сваки пољоделац сваке недеље да изабере по најлепшу коку па да однесе лисици из захвалности за њена добра дела!

Ја сам, деда, у кратко срачунао а ви сад будите тако добри па саберите све и реците ми закључак.

О ти имаш још право! Хвала ти, синко, ево ти велим, да од сад може лисица поред мене проћи, ја на њу нећу пуцати ма да она носи још у кожи својој два форинта, јер видим по овом рачуну да она нама више привреди од вредности њене коже и од оне штете коју учини кад ухвати зеца или коју тицу а већ срну нећу ни да рачунам јер од сто лисица једна дође до ње и то онда још поделе међу собом мегдан. Него овај ми се рачун не свиди, јер ми је постала моја савест немирна, кад се сетим колико сам их сиротих натукао!

Нека, деда, нека вас то не узнемирује, само се радујем да од сад нећете. Ви се ето решисте, а власти још неће да виде колику погрешку чине кад уцењују лисичију главу!...

Видите, тај ваш комшија, коме је ова лисица појела због његове немарности неколико кокошака, не зна да је ослободио сад толике мишеве, који ће му сад још боље жетву чинити на његовим житима, које је горком муком узорао и посејао.

А ево ја бих се кладио, да би нашли у стомаку ове лисице не једног миша него бар 10—15.

Хајд' да видимо!

Дигне се старац, извади свој ловачки нож и стане дерати лиса. . .

Охо! гле! гле! е види молим те, сами мишеви; пхи! . . . имаш синко право — а ја задану своју реч одржавам! . . .

Небо се разгалило и заплавило оним плаветнилом, које је само њему својствено. Сунце опет грануло, па просуло своје нежне зраке по умивеној гори и долу; онај пријатан мирис после кише све се јаче ширио као да га сунце својим зракама к себи привлачи.

Захвалисмо се старцу на гостопримству и забави и кренемо се кући.

Сунце је тонуло за оно брдо а птице изађоше из својих гнезда, да се песмом опросте с њим на заходу. Бисерне капљице, које се задржале после кише на лишћу одрањаху се на земљу као сузе, изгледа да и дрва плачу што их сунце опет оставља као мало пре кад га облаци прекрилише.

Утонуо и последњи зрачак, ишчезао и последњи звук и ми одронисмо од срца један другом после овог бурног дана: лаку ноћ!..

III.

„Благо оном, коме није срце огрезло у греху него који има чисто срце, које је кадро осећати радост неисказану, у оваким дивним, рајским природним појавама, које нас приближавају Свемогућем Творцу, који ведри и облачи“.

проф. Јов. Живановић.

*

Мирис мајскога јутра, први јутарњи зраци и цвркут славуја са гране испред мога прозора пробудише ме и подигоше ме из постеље.

Лепшег дана нисмо могли ни очекивати за шетњу, која је била заказана за тај дан.

Брзо се спремим и похитам друговима Рајку и Милоју, да изађемо до брда где ћемо дочекати излазак сунчев, пред којим се заокружила већ дивна румен.

Веселим лицем, спремни за полазак сретоше ме већ на улици моји другови те убрзаним корацима кренемо се у поље.

Добра воља и весело срце однесе нас за тили часак на оближње брдо. Пријатан ветрић нежно је ћарлијао, птице поздрављаху величанствен излазак сунчев чији се румени плашт губио а плави га замењивао. Под нама милио је тихи Дунав на чијој се средини огледало ведро небо а уз крај врбова шума, иза које се помаљало и сунце.

Овамо с друге стране у једној убавој кот-

љених воштаница, да чисто не да у себе гледати.

На левој страни катафалка колико је год празна места у цркви било, већ су заузели осам дежурних виших официра, девет иностраних депутација, пажи и дворски гранатири, који су бљештали красотом не само одела, него и узраста и лика својега.

С десне и леве стране од главног уласка црквеног одређено је место за разне дописнике и новинаре. До њих ближе катафалку десно стајаху виши придворски, војнички и грађански чиновници, као што су: дворске госпође, које беху све у пуној црнини просто обучене са шлајерима од црнога крепа на глави, а на левој страни прсију свака имађаше велики сребрни монограм царице Марије Феодоровне прикопчани на широкој плавој траци. Од главе до пете све се на њима црнило, само што имађаху на врату свака врло танку платнену обичну белу огрлицу. Међу њима беше више и врло старих, седих госпођа, а беше их и врло младих, које смерно, тихо и непомично стајаху на својим местима. До њих стајаху са својим госпођама чланови државног савета, министри, сенатори, генерал-губернатори, губернатори, и разни други војнички највиши чинови, који ношаху ленте и небројено многе и разне ордене на прсима.

Загрмеше топови са тврдиње Петро-Павловске у знак да почиње свечаност. Беше прошло 10 часова кад је у цркву дошао петроградски митрополит *Паладије*, којег овде потпуно обучени, са сјајним митрама на главама очекиваху многе владике, архимандрити, протојереји, међу којима беше и онај чудотворни, који је пок. цара причестио, са многим другим свештенством, те стадоше митрополита облачити пред олтарем. За тим митрополит са крстом у руци, праћен вишим свештенством, пође у сусреће царској породици, која се овде појавила равно у 10 и по часова.

Напред је ишао главни церемонијалмајстор кнез А. Долгоруки, са знацима жалости: покривеним жезлом у руци, и за њим непосредно ступаше цар Никола II. са удовом царицом матером, те краљ дански Христијан са својим сином Валдемаром (отац и брат удове царице), краљица грчка Олга Константиновна са мужем својим краљем Ђорђем I. и сином престолонаследником такођер Ђорђем, краљ српски Александар I., књаз црногорски Никола I., за којима иђаху сви велики кнежеви и велике кнегиње, принчеви и браћа пок. цара, међу којима беше и невеста цара Николе, сви страни владатељи и принчеви, који су са свитама својима на погреб дошли. Сви стадоше на десну страну према катафалку. За њима стајаху дипломате свију држава са својим особљем, међу које и ја сретно доспедох.

Црква се дупком испуни, и све живо беше декорисано (осим моје маленкости, који сам иначе морао бити удешен као и остале дипломате у фраку и клаку). Многе госпође имађаху ленте и повише великих ордена на грудима, иначе све највеће даме беху у пуној црнини са свим просто обучене. Лепота и висина невесте цареве, која носаше црвену императорску ленту, упадаше сваком у очи.

Отпоче божанствена архијерејска служба, какву никад у своме веку ни у сну нисам слушати могао. И кад се стадоше по светој богомољи разлегати анђелски гласови побожне црквене православне песме наше, које се нигде на свету у лепшој хармонији чути не могу, а моја душа стаде да се топи у необично топлом и меком осећању, које нам сузе на очи натерује, хтели не хтели. Па кад пређе читање Апостола и Еванђеља, које су два необично здрава, јака и велика стара ђакона у најдубљем басу реч по реч изговарали, да ми се од страха божијег чисто кожа јежити почела, те на кору забрујаше „Вјерују вођединаго“ таки гласови као да их анђелске трубе непосредно с неба међу нас пуштају, моје цело животно биће напајаше се оном слатком, рајском милином, без кога људски живот и нема праве човечанске важности.

На архијерејској служби при возгласима свагда су свештеници спомињали прво митрополита и св. синод са свештенством па цара, удову царицу, невесту цареву и цео царски дом, па онда војску и цео народ.

После свршене литургије, која је сахат и по трајала, из олтара изиђоше у пуном орнату и чело главе умрлог цара стадоше митрополит Паладије, архиепископ финландски Антоније и цео сабор архијерејски у сјајним митрама са архимандритима и другим свештенством, да сви не могаху у прочеље стати, него се неколико одвојише те у страну стадоше и отпоче најсвечанији парастос у покој душе цара Александра III., којег су често у возгласима спомињали, шаљући топле молитве богу за његову душу.

Но пре но што је парастос отпочео, митрополит Паладије сишао је са катафалка по степеницама доле пред царску породицу са неколико горућих малих воштаних свећица, који је дао по једну прво удовој царици, па цару и другима, докле је понестало у руци му свећа, но у том оба ђакона још многе запаљене малене свећице доношаху и са митрополитом раздаваху осим царске породице и целог дворског особља заједно са дамама још само оним страним владаоцима и принчевима, који су нарочито на укоп дошли.

Осталој господи нису свећице раздаване, а гашене су пре свршетка парастоса, одмах после читања јеванђеља. Од страних владаоца беху у руској униформи краљ дански, краљ грчки, принц Уелски, кнез црногорски и још неки други.

Кад се певало „Со свјатими у покој“ и „Вјечнаја памјат“ свагда су на колена падали цео царски двор и сва остала руска госпоштина с царем и царицом заједно осим страних дипломата и депутација, који су друге вере. Удова царица стајаше уз младог цара вазда наслоњена са црним тамним велом на лицу, да јој ни једне црте видети не могосмо. Она је мала, ситна госпођа. По томе је и цар Никола доста на њу налик, ако се доцније не развије.

За време целог парастоса, који је такођер више од једног сахата трајао, са владикама и осталим свештенством наизменце, појао је на кору мешовити збор наше дивне црквене песме за ову прилику тако тужно и жалостиво, да би и најтврђе срце морало омекшати од оних силних утисака, који те непрестано као неки пријатни таласи запљускују. Нарочито женски гласови висином и мекоћом својом у растужена срца продираху тако, да су и они, који другој вери припадају, окретали главе и пажљиво слушали од куда долази та божанствено-мелодична песма, а трзали се од силног упадања громовитог баса и баритона, какви се зар само у Русији чути могу, јер их највише негују.

После свршеног парастоса очитао је митрополит над царем још последњу молитву и онда је скинуо светлу круну са своје мршаве и седе главе, па је сишао доле да позове удову царицу, цара и сав царски дом да приђу последњем целивању, које зар само наша јединствено света православна мати црква допушта и на то нас оном својом дирљивом песмом онако жалостиво позива.

И сад настаде најдирљивији призор ове тужне свечаности.

Сирота изнемогла од грдне жалости, удова царица Марија Феодоровна клецајући пење се преко четири висока степена на катафалк уз припомоћ свога сина цара Николе II. и ничице пада на драгоцену и нигда заборављену мртву главу милог јој супруга, са којим је најсретније часове у своме животу проживела. Нема тишина завлада целим тужним збором и сви погледи полетише на царицу, која је својим грудима и лицем покрила цео горњи део мртвачке цареве скриње, и не чујеш отуда ни један гласак, само што видиш како се на њезиној несретној глави све тресе црнина, као да је силан ветар потреса. Ко је до сад тврда срца био, па од ока сузу не пустио, тај је на овај призор морао дубоко уздахнути, жалећи од свег срца пређе тако сретну, а данас тако несретну царицу.

После неколико минута цар и најстарији велики кнез Михаило једва отргоше царицу од мртвачке скриње и сами са свим уплакани. За тим је цар опраштао се са својим оцем љубећи га неколико пута и клечећи у тихој молитви крај његове скриње, а плећа и глава све му се тресу од горког плача. Тако су се опростили од оца ћерка, вел. кнегиња Ксенија и друго двоје мале деце.

За њима су по старешинству приступали да целивају вел. кнегиње, вел. кнезови, страни владаоци и цео царски двор са својим дамама, други нико.

И после свију још једном последња приступи удова царица те грли и љуби оног, који јој на свету најмилији беше.

После тога приступе генерали царевој скрињи те са њега скину сав од сувога злата мртвачки покров, којим се само цареви покривају, те га однесу у олтар. У том камерјункери принесу ближе заклопац од мртвачке скриње.

Опет целим збором завлада тишина, коју прекидаху кораци цара, који ступа још отвореном ковчегу свога родитеља, у који својеручно улаже царску порфиру, утирући непрестано своје топле сузе.

Са кора се стадоше разлегати најтужнији звуци оне песме, која срце пара. „Свјати боже“ прихватише и сами Архијереји са целим свештенством, те се кренуше да носе сандук ближе гробници. Сам цар Никола са свима крунисаним главама и вел. кнежевима руским понесоше скрињу гробници у средини између покојних родитеља пок. цара. Ту су сандук прихватили дворски гренадири и спустили доле у гробницу, која је декорисана цвећем, затим је митрополит бацио груду земље на цареву скрињу, после чега летило је у гробницу најмирисније цвеће, којим је свечаност завршена.

Но чим су понели цара гробници, загрмише силни топовски плотуни са тврђаве Петро-Павловске, којих рика није престајала докле год нису цара у гроб спустили, а за све то време проламао се ваздух Петропавловске цркве од појања „Свјати боже.“

За тим се свештенство почело разилазити олтару да се свлачи, а царска породица оде на гл. царска врата из цркве. Последњи дежурни генерали остадоше крај цареве гробнице све докле се ова са свим не затвори. Сва остала публика отишла је на друга врата из цркве.

На пољу пред црквом дочекало је цара Николу ескадрон хусара и друге војске, коју је прегледао и с њоме се поздравио, на што му је она громовито узвикнула: „Желимо здравља Вашем императорском Величанству“ и затим музика стаде свирати: „Боже царја храни“. У томе на Петропавловској тврдињи са највише бандијере паде црна, а место ње подиже се обична војничка царска застава. Било је равно 2 сах. после подне кад је ова свечаност свршена.

Силна дворска кола са царском породицом и светлим гостима јурила су кроз силан народ, што на улици неколико часова у шпалиру стајаше и гологлав дочекиваше и праћаше редом сву госпоштину.

Тако је одана последња почаст руском императору, која је достојна великога цара-миротворца Александра III.

А. П—вић.

Венчање руског цара Николаја II.

Наше читаоце занимаће да знају, са каквом се церемонијом обавља свадба руског цара. У очи свадбе, која је обављена сад у недељу, 13. (25.) о. м., донесен је у двор Великог Кнеза Сергија за царску невесту велики сто за тоалету, који је израђен од сухога злата у богато украшеном рококо-стилу и чува се у царском Еремитажу. То је тоалетни сто царице Ане Ивановне, која је у својој опоруци наредила, да се све царске невесте за тим столом опремају на венчање. Тај сто састоји се из сјајно полиране златне плоче, у којој се

лини прилегло је једно мирно и тихо село, а тамо даље с оне стране под оним задимљеним небом опружила се варош пуна хуке и жагора.

Колика разлика између овог сеоцета и оне вароши! довикне Рајко. Право рече онај песник: „Бог створио село, човек саградио град!“

Чудим се људима, који још уздишу за великоварошким животом, који не виде у оним зградама и хладним зидинама до неба велике гробове, у којима труне прави живот, који не осећају из тих гробова задах и смрад толиких страсти, који неће да упознају те варошане, „који слатким осмехом свакога предусретају, а никоме не пружају помоћи, којима је на усти слатка учтивост, а у срцу лед и отров себичности, те болести, које се као крља упиле у њих, — те варошане, који бездушно отурују од себе сиротињу, а клањају се силницима и богаташима више него у цркви, у коју долазе, не да се Богу помоле, већ да се размећу пред светом“.

„Ах! Колико би ти људи срећнији били на селу на свежем ваздуху, у слаткој, убавој, тихој природи, у већој самоћи; мање би мислили на се, па би се више љубили; тамо би осећали Бога, кога овде не знају, јер глас грома његова заглушује грмљавина богаташких кочија. Његова чуда исмева глупа гомила надри-мудраца. Његову величину ниште сићушни послови малих људи, који изгледају несвесној гомили као да су велики. Ти тесногруди варошани живе за се, знаду своје погрешке, исмевају врлине, нису никад доколни да размишљају, јер живећи у вечитој забуни, окрећу се без мисли као у вртлогу на реци. — А та женскадија зелена и млада, а тако бледа, процветала пре но што је процветала, која је видела хиљаду пута целу историју човечјег живота на таванским собама, на улици, која већ у дванаестој години не верује ни у што, само у новац, али би та женскадија дивно живовала под сеоским небом, где све предише чистом љубављу, вером и надом, којих ћеш заман тражити под надимљеним кровом варошких палата.

Но гле! опростите ми браћо — рекиће као иза сна пробуђен Рајко — ја сам се по мојој навици мало занео Овако не мислим ја само, овако мисли и Густав у Крашевсковом „Песнику и свету“. Него хајд'мо кроз ово воће тамо у оно сеоце, хајд'мо да тамо нађемо пријатне противности овоме . . .

Спустимо се доле у котлину, где нас дочека заносљиви мирис, весели цвркут птица, умилна зука пчела и чаробан жубор потока, који је дубоко распарао диван воћњак.

Пођемо једном угаженом стазом тик уз обалу потока и за мало укаже се иза једног шумарка као снег бела кућица. Хајд'мо унутра!

Једно накострешено псето огласи наш долазак промуклим лавежом, но на глас госин стиша се, подви реп и опружи се у хлад под живом оградом.

Пред нас изађе човек средњег века лако а чисто обучен, покретима пуним предусретљивости.

Добро јутро! — Бог вам добро дао!

Хоћемо ли добити код вас мало хладне воде?! Та како воде не би добили, тога је Бог дао? Ево сад ће ми дете са извора доћи, нисте је мож'да овом стазом срели?

Нисмо. . . но бар ћемо се тазе воде напити.

Ходите, странци моји, унутра, да видите где живим — позове нас овај пријатни човек. Уђемо му у двориште, ама к'о длан глатко и чисто.

Ево тоје домаћице; покаже на жену, која је баш извадила из пећи на дворишту вруће хлебове.

Одмах ћу ја, само да оставим — у одговор ће рећи жена носећи хлебове у кућу.

Добар дан, добро дошли, опет предусретљивим лицем а и срцем изађе лепа, здрава као тресак жена домаћинова.

Изволите мало у нутра, да се одморите, понули нас опет домаћица са неком пријатном скромношћу.

Уђемо у нутра, у просто намештену али као сребро чисту кућу; куд погледиш све трепти, баш право огледало ове чељади.

Седнемо, окренемо разговор о овом крају, како је красан, кад ал' ево ти домаћице, која се за час изгубила, носи вруће лепиње и сира... нећете ми замерити што ћу вас понудити да се мало прихватите а ваљ'да ми понуду ни одбити нећете?!

Е, па кад је тако, да вам учинимо по вољи! . . . Прихватимо се мало те онда опет изађемо пред кућу.

Ако хоћете да вас одведем у мој кованлук, рећи ће наш гостољубиви домаћин.

Пођемо за позивом домаћиновим али задржи нас песма, која се разлегала као звук звона кроз дивну долину; не би рекао да је из грла људског створења но пре из грла виле Равијојле, која песмом дозива побратима Краљевића Марка.

Гле наше водоноше како је весела!

У том се кроз шипражје помоли стасито девојче, носећи о обраници два к'о злато изрибана котлића.

Кад нас опази обори стидљиво главу а преко лепог јој лица пређе румен као она, што је тога дана сунце извела.

Ти се, Јело, баш распевала ослови је отац.

Она подиже главу а из оног руменила, кроз густе трепавице засветлише две жеравице, кроз лице јој проструји још јача румен па у место одговора слеже раменима и рече: па за Бога, бабо. . .

Ништа, ништа ко пева зло не мисли.

Де послужи ове странце водом!

Скине лако с рамена котлиће, скочи као срна и донесе чашу те послужи нас све редом.

Баш вам хвала на овако доброј води!

Гле, нано, цвећа што сам уз пут до извора набрала; открије кецељу из које замириса угасита љубичица, златица, новчић, дивљи каранфил, жута багрена и још разно друго цвеће.

Дед', Јело, понуди странце цвећем, нежно јој заповеди мати а она стидљиво приђе и све нас редом понуди да себи изберемо који цвет.

(Свршиће се)

огледају осамнаест предмета за тоалету од сухога злата.

Поврх тога је намештено изглачано и засецима украшено огледало, а његов масивни златни оквир има $1^1/_4$ метра; изнад њега се налази златна круна и царичин грб, израђен у црном емаљу. Тоалети припада и једна столичица од ружичастог атласа, превученог скупоценим и красним старим бриселским чипкама, и на њој сеђаше царска невеста при чешљању и удешавању. На тој тоалети је и круна Великих Кнегиња од бриљаната и какошњик (народни руски украс за главу, какав носе руске госпође) са скупоценим велом. Какошњик је сав од драгог камена и сафира. Уз тај сто за тоалету донесе се и све рухо, које ће невеста обући, између осталог и сарафан и „шлеп“, налик на огртач. Невеста носи руско народно одело, а на исто се пришије велики „шлеп“. Преко хаљине обавија се црвена трака реда св. Катарине, који је ред основао Петар Велики 1711. год. после битке на Пруту.

Невесту су облачиле почасне дворкиње, па је онда одведе кум и кума, који су носили икону светитеља-заштитника и хлеба и соли. Пре него што ће изићи из куће, клекне невеста пред кумом, који јој пружи икону да целива и онда је благослови. Затим одведе царску невесту до кола, у која седне са удовом царицом, па се одвезе у зимски дворац, праћена целом родбином и дворским особљем. За време тог пута пратили су невесту козаци из цареве гарде. У пратњи беше још и ловаца на коњима а у зеленој одећи са сребрним ловачким роговима, четири скоро црна Арапина у златотканом руху и 60 дворских слугу у црвеним, орловима украшеним ливрејама.

Пред врховним ловачким начелником, кнезом *Галицином*, корачају 26 ловаца у зеленом оделу. Врховни церемонијер кнез *Долгоруки*, дворски маршал гроф *Бенкендорф*, врховни дворски маршал кнез *Трубецкој* возили се, праћени церемонијерима на коњима, у позлаћеним колима, која беху запрегнута à la Daumont (са четири коња а на њима јахачи у ливреји). Гроф Бенкендорф држаше велику хелебарду у десној руци, а кнез Трубецкој палицу од слонове кости, а на врху јој царски орао. Цар се возио у модерним кочијама, запрегнутим са 8 као снег белих коња. Царева невеста и удова царица пак возили се у историјским красним кочијама, која је г. 1746. поклонио царици Јелисавети Петровној Фридрих Велики, краљ пруски. Читава кола украшена су дивним златним резбаријама и постављена су пурпурно-црвеним сомотом. Са стране на колима налазе се грбови царичини од драгог камена начињени, а над колским кровом величанствено сија царска круна, богато искићена златом и драгим камењем. Осталих шест кола, што долажаху, беху такође запрегнути са осам бељаца а сва та кола беху некад својина Катарине Велике. Сва та кола украшена су веома многим и красним сликама од Буше-а, Вато-а и Гравела. Иза тих кола, у којима сеђаху Велике Кнегиње и стране принцезе, јахали су на коњима Велики Кнежеви и страни принчеви са много генерала. Сада долазаше ред кола са дворским госпођама и госпођицама, а за њима су јахали бели оклопници царичини. Најпосле су јахали опет козаци царске телесне гарде у свом живописном оделу. Пред казанском саборном црквом стали су сватови, и митрополит са свештенством изиђе на сусрет невести све до прага црквеног. Са свим сама, и то прва, уђе, невеста у цркву и целива чудотворну икону св. Богородице казанске, коју онда целиваше цар и сви чланови царске породице. Црква је пуна убојних трофеја, што их је руска војска у разним ратовима задобила — по зидовима црквеним висе освојене заставе и кључеви заузетих тврђава. Пред црквом принеле су по старом обичају депутације града Петрограда младенцима хлеба и соли на златним тањирима. Затим се кренули сватови преко Невског Проспекта у Зимски дворац, где је усред цркве намештена узвишена естрада, на којој се налази сто, где се младенци помолише Богу. Уз побожно и свечано појање ступили су младенци, вођени кумом, на естраду. Тамо их је чекао исповедник покојног цара, прота *Јанишев*, са часним крстом у руци. После кратке молитве донесоше брачне прстенове, које прота Јанишев мете на прст младожењи и невести. То се прстење три пут измењало; затим су донели венчане венце, које су над главама младеначким држала почасна господа и почасне госпође. Прота састави руке невестине и младожењине, покрије их својом одеждом, па их је трипут водио око естраде, а за то је време појао познату песму: „Исаије, ликуј!“ За читаво то време морали су венчани венци лебдети над главама младеначким, с тога се почасна господа и госпође морали одмењивати при том напорном задатку. За тим је прота дао младенцима, да трипут пију црна вина, а то је знак, да ће морати у животу све заједно уживати и трпети. После венчања преставио је прота Јанишев присутнима војвоткињу Алису (сада већ Александру Фјодоровну) као супругу цареву. Пре него што су младенци примили честитке чланова св. синода и остале присутне госпоштине, целивали су иконе св. Јована Крститеља и Богородице; ову последњу икону су из поштовања поклонили цару Павлу I. витезови малтеског реда, којима цар Павле беше заштитник. Та је икона украшена веома скупоценим, као голубије јаје великим сафирима. Због дубоке жалости за покојним царем држао се на дан венчања само један велики свечан ручак; других свечаности није било.

* * *

Један стран лист доноси овај извештај са венчања:

Цела престолница руска беше данас (14. о. м.) радосна, са свију цркава петроградских звонила су звона врло свечано; по улицама, које због жалости не беху окићене заставама, врвио је силан народ. Невски Проспект је изгледао као право море од људи, а исто тако тржиште пред Зимским дворцем. На доксатима пуно света, а са кућних кровова и стубаца канделабарских гледаху доле љубопитљивци. Око $^1/_2$12 пре подне почеше се пунити простране, дивотне дворнице Зимског дворца. Мало после 1 часа огласи се 51 топовским метком са градских зидова, да двор оставља унутарње апартмане, па у свечаном ходу иде у дворску цркву. У дугачком реду свечано иђаху дворски званичници, дворски каваљери, церемонијери, врховни дворски маршал из маршалске дворнице кроз остале дворнице, а великодостојници, заступници сталежа и даме у руском народном оделу са пуно поштовања се клањаху, чим су угледали цареву невесту, коју је под руку водила удова царица. Лице у војвоткиње Алисе је бледо, али врло изразито и лепо; на глави јој је мала круна од драгог камења. Сребром изаткана одећа обавија у богатим борама лепи облик невестин. Испод невестинског вела сјаји се ванредно богат бриљантни украс. Са плећа јој се спушта, прикопчан бриљантним аграфама, огртач од златног броката са хермелинским первазом, а „шлеп“ носе два дворска каваљера и један врховни коморник.

Удова царица носаше сасвим бело руско одело. За невестом корачаше цар Николај II. који је такође блед, а носи на себи црвену пуковничку униформу гвардијских хусара, а прса му красе ред св. Андрије и трака једног хесенског реда, пратили су га пак дворски министар и свита. За тим иђаху дански краљ, краљ и краљица грчка, велики војвода од Хесена (брат цареве невесте), војвода и војвоткиња саскокобуршка, војвода и војвоткиња од Уелса, престолонаследник румунски, принц Валдемар од Данске (ујак царев), принц Ђорђе од Грчке, војвода од Јорка и принц Хенрик од Прусије. На челу дугачког реда Великих кнегиња и Великих Кнежева корачаше Велики Кнез Михајло, брат царев.

Свечано се кретаху сјајни сватови кроз дворане, осветљене електричном светлошћу: кроз белу *дворану*, украшену грбовима свију гувернија, импозантну Николајевску дворану, где беху скупљени генерали, официри и свита страних владалачких лица, па кроз дворану за концерте, где су високе младенце поздравили сенатори, дворско особље и т. д., који се такођер после прикључише сватовима.

Кроз Ђурђевску дворану отишли су сватови у цркву, која је пливала у светлости, и из које се чуло умилно појање. На уласку у цркву примио је петроградски митрополит Паладије са св. синодом и свештенством у богатом црквеном орнату младенце, па је цело то одабрано друштво ступило онда у цркву, а са кора се разлегали умилни гласови дворског певачког друштва. У цркви се већ беху понаместали са обе стране: дипломатско тело, државни савет и министри са својим госпођама.

На сред цркве беше мало узвишено место, застрто богатим покривачем. Ту стаде цар Николај II., а удова царица приведе невесту. Сад је почело венчање, које је обавио прота Јанишев. Када је цар на позив протин пољубио своју младу супругу, приђе својта те им честита. За време благодарења, које се служило после венчања, сви су клечали. Дивно појање црквених појаца је милином испуњавало душу свију присутних, а својим пуним звуцима се разлегаше по сјајној богомољи. Са градских зидова међутим грмили су поздравни метци топовски. На скоро по венчању одвезао се млади царски пар у свечаним кочијама у казанску саборну цркву, а свуда их радосно поздрављаше силан народ. Као бујица расли су громовити узвици: ура! на Невском Проспекту; трг казански беше пун света, али зато ипак владаше *узорит ред*. Силан и весео народ кличући опкољаваше црно-бела свечана кочија, у којима се возили младенци; у колима беху упрегнута четири бељца а на предња два јашили су у руско кочијашко одело обучени кочијаши. Народ је тако наваљивао на кола, да види цара и царицу, да је пратња, која се састојала из гардијских козака, једва могла да прокрчи пута. Цар и царица су пријатељски одздрављали одушевљеном народу свом; за кола царска оставио је народ само узан пролаз, а оно друго све беше препуно народа, да је једно друго све носило.

У казанској саборној цркви примио је митрополит царски пар. По краткој молитви целива цар Николај и царица му икону св. Богородице Казанске па се за тим одвезу у Аничковски дворац.

* * *

За време венчања беше врло лепо, ведро време. У славу венчања донели су сви листови одушевљене чланке и песме. Преко 40.000 убогих и сиротих нахрањено је тај дан. Све школе и јавни заводи беху тај дан затворени. Полиција није имала скоро никаква посла, јер ред нигде ни за длаку није поремећен.

Нови Сад, 16. новембра 1894.

— **Покрет омладине немађарских народности**. Пре кратког времена ђаци Срби, Словаци, Румуни и Саси на будимпештанском универзитету имали су братски састанак, који је имао циљ, да се омладина међусобно позна и приближи. С тога састанка поздрављене су вође немађарских народности. Г. *др. Мих. Полит-Десанчић* добио је телеграм који овако гласи: „Омладина четири народности на свом збору поздравља представнике борбе за самосталност народности у Угарској. Примите уверење, да је омладина за борбу народну солидарна.“ Таки исти телеграм добио је и др. Светозар Милетић. Осим тога добили су: Александар пл. Мочоњи, др. Рац, Лукач, Светозар Хурбан-Вајански и др. Милош Стефановић.

Ми се радујемо овом покрету омладине немађарских народности, која може лепо послужити општој ствари. Пред омладином је будућност народа, те ако она буде споразумна, наши идеали ће се временом лакше остварити. Истина неки мађарски листови се на ово љуте, али нека их, нека бесне. То може омладини послужити као доказ, да је на добром путу.

Нека је дакле сретан заједнички рад!

— **Криза у Угарској**. Пут Векерлов у Беч као да ће имати успеха у толико, што ће садање министарство остати бар док се не сврши прорачунска дебата. Али јасно је, да је Векерлов кабинет, ако остане и даље на крми државној, само *привремен* и да се неће моћи дуго одржати.

Што се тиче пак црквено-политичких зак. предлога, који су поднесени на превишњу потврду, исти ће по свој прилици кроз кратко време бити потврђени.

— **Беснило Хрвата и равнодушност аустријске владе.** Хрвати су све бешњи у мржњи против Срба, и аустријска влада то не само трпи, него још и забашурује, кад Хрвати превале сирће. О томе имамо небројено доказа.

Али ево још један. Од једног угледног нашег пријатеља из **Далмације**, од поузданог човека, добили смо ове ретке:

„Кнез Никола, идући у Петроград, сишао је с пароброда „Јарослава“ у Херцегновоме у Боци и упутио се са свитом у кочијама преко Конавља и Жупе у Дубровник и Груж, гдје је чекао „Јарослав“. Пролазећи кроз село Жупу срели су на путу дјецу, која се из школе враћала. Ова дјеца, видећи непознате путнике стала су викати: „живјела Хрватска“, „крепали Срби“!

Последњи „Српски Глас“ био је секвестриран за то, што је ову вијест јавио. Секвестриран је допис из Дубровника о догађају и оцјена самога листа у нарочитом чланку. Секвестриран је „Дубровник“, и задарски талијански лист „Dalmata“ два пута ради исте ствари. Власт не допушта, да се о њој говори, и ако је истинита. Управо с тога, што је догађај истинит, хоће да га затрпају.

Ово бјеснило влада у многим крајевима Далмације, а особито у селима око Дубровника. Хрватски попови и учитељи раздражили су свјетину и дјецу. По селима око Дубровника овако се дочекују сви Срби дубровачки. Скоро су у Жупи оваком демонстрацијом дочекали старог и врло уваженог дубровачког властелина Ђорђи-а. Овако дочекују и све путнике, само ако посумњају да су Срби.

Све те догађаје влада трпи и кад се преврши мјера, тад секвестрира новине.“

Политички преглед.

— **Угарски сабор**. Заступничка кућа угарског сабора држала је данас у понедељак 14. (26.) новембра седницу, на којој се претресао прорачун министарства трговине. Расправу о истом буџету отворио је референт *Немењи* својим кратким говором о том ресору. У име независне странке *Ендреи* оштро је критиковао читаву трговинску политику угарску. Гроф Теодор *Бакањи* опширно критикује идеју о оснивању новог паробродског друштва. Ургира реформу трговачких комора, како би у њима могли бити заступљени и економи и радници. Министар *Лукач* доказује, да нису трговачки уговори узрок ниским ценама жита; додирнуо је још неке теме, као откуп јужне железнице, уличне железнице, унутарње пословођство у паробродском друштву „Адрија“. Ту је дебата прекинута и седница закључена.

У седници од јуче, 15. (27.) о. м., довршена је генерална дебата о прорачуну министра трговине, па се одмах прешло на специјалну дебату, која је била врло кратка. Прорачун је примљен. Идућа седница заказана је за сутра дан, а на дневном реду биће предлог о угарском речном и морском пароплову.

— **Хрватско-славонски земаљски сабор**. Земаљски сабор троједне краљевине имао је 14. (26.) о. м. своју прву седницу. Председник Васа *Ђурђевић* спомиње покојног заступника дра Драгутина *Херића* па онда ставља до знања сабору све, што је до сада стигло. Новоизабрани заступник Писаровински *Харабајса* подноси свој мандат. Уз свеопшту пажњу сетио се председник Ђурђевић у топлом говору пок. руског цара Александра III., узносећи га као заштитника мира и као пријатеља нашег узвишеног Владаоца. Цео сабор одаје поштовање високом покојнику устајањем с места и узвицима: Слава му! Вечна му памет! Туга за руским царем уведена је и у записник.

— **Румунски народни збор.** Данас 16. (28.) о. м. одржан је у Сибињу велики румунски народни збор. Благодарећи мађарским шовинистичким листовима, који су тај збор наше браће Румуна у напред „препоручили пажњи угарске владе“ учињене су велике полицајне припреме, да се што више стегне слобода говора на том збору. Главна цел овом збору је, да се договоре, како да се организира румунска народна странка, пошто је министар унутарњих дела својим отписом од 16. јунија о. г. изјавио, да је румунска народна странка „незаконита“ и забранио јој даље деловање. Уједно је у том позиву позвао Румуне, да се странка преобрази у дружину, да начини основна правила па да их поднесе министру на одобрење. Но питање је, да ли би он икад потврдио правила, која би му Румуни поднели, а да их не промене? Чувени румунски родољуб др. Александар *Мочоњи* изјавио је у листу „Dreptatea,“ *да не може учествовати на том збору и да не одобрава тај збор.* То је Мочоњи мотивисао тиме, што су данас против Румуна у Угарској употребљене изнимне мере и закони и услед владина поступања читав румунски народ је у неком изнимном стању. То је така ствар, која се у уставној држави само онда може догодити, кад се закон јавно повреди и кад се јавни ред поремети. Румуни пак нису устали против јавног реда и нису повредили закон. У тако изнимном стању *ништа се не да постићи политичким импровизацијама,* а то је сазив овог збора. Тим чином сишли су сазивачи збора са досадањег становишта. То се не би смело чинити ни онда, да је наредба министрова била и законита. А пошто није била законита, него она управо беше повреда устава, одступати од досадањег рада није ништа друго, него да Румуни сами потресају темељ румунске народносне странке. Збор румунских бирача било је погрешно сазвати у Сибињ и зато, јер је то место на крају предела, у којем живе Румуни, те да због тога збор не би могао бити доста импозантан.

— **Русија**. У прошлом броју донели смо телеграфску вест, да је руски цар *Николај II.* изразио жељу министру иностраних дела Гирсу и министру унутрашњих дела *Дурнову*, да му они што дуже буду на помоћи. Гирс је био поднео молбеницу за отпуст, јер је остарио и изнемогао. Стари државник је рекао цару: „Величанство, мене су већ издале *ноге*.“ Цар одговори на то: „Тā мени нису потребне Ваше ноге, него Ваша глава.“

Према томе је јасно, да цар Николај II. не мисли мењати своје министре и саветодавце, као што су то изнели неки немачки листови; исто тако остаје на свом месту као прокурор св. синода *Победоносцев* којега се Русофоби највише боје. —

Поводом венчања цара Николаја изпшао је царски указ, којим се сиромашнијим класама допуштају олакшице у плаћању порезе, и ублажавају и скраћују се пресуде због казнених преступа и злочина. Политички преступи, за које се у времену од 15 година није могло дознати, предају се забораву. Личностима, које стоје под казном због пољског устанка од 1863. год. допуштено је, да се свуда баве у држави.

— У погледу зближења **Русије и Енглеске** пише званични лист руске владе, „Правитељствени Весник“, да су руски и енглески интереси и у Азији и у Европи врло различити, те да нема узрока бојазни ни са једне ни са друге стране. Исто тако и енглески листови мисле да зближење те две велесиле није немогуће. Интересантно је, како париски „Тан“ пише о томе. Исти лист вели: „Ако се заиста ради на зближењу између Енглеске и Русије, онда је непобитан интерес Француске, да се лати радо и весело посла, којему би први резултат било ојачање независне Европе према тројном савезу.“ Из тога се види, да би онда био основан нови тројни савез: између Русије, Француске и Енглеске.

Новости из места и из народа.

Нови Сад, 16. новембра 1894.

— **Митрополитски црквени Савет.** Митрополитски савет сазван је за 12. (24.) децембар о. г. у редовно заседање.

— **Причешћивање** ученика и ученица свију овдашњих основ. нар. школа, више девојачке школе и гимназије за божићни пост обавиће се у идућу суботу. Деца ће се разредити по свим нашим црквама. Служба ће почети у 7 сати изјутра.

— Пишу нам из **Вршца:** „Наше народно позориште завршило је овде низ својих представа на Аранђелов-дан и одавде је отишло у Панчево. За време свога бављења овде, а за месец дана, давало је двадесет представа и приредило са овдашњом српском задругом концерат у корист сиромашне школске деце. Чистог прихода биће нешто више од сто фор., а било би и више, да су представе ван претплате биле боље посећиване. Са задовољством можемо констатовати, да је позоришна дружина јако напредовала од како није била овде, а томе је сад четири године, ми смо са представама у опште врло задовољни били, само се нашао један вајни брат, који у неком „отвореном писму“ хоће да докаже à la Светомир Николајевић, да је све оно, што се досад о нашем позоришту писало, само „шупља фраза“ и лажна обмана“. По речима писца тог „отвореног писма,“ од свију наших глумаца, почевши од Ружића па до последњег, не вреди ни један ама баш ништа. Не вреде ни наше глумице, јер су „волуминозне.“ Само нека и нека млађа глумица (а овде се зна и за што) показује ванредна дара, ал' га не може развити, кад игра „само интериорне улоге“. Не вреде ништа ни наша новија изворна позоришна дела, као што су: „Немања“, „Ђида“, „Поп Доброслав“, „Јабука“, и т. д. Једном речју не вреди у нашем позоришту ништа, а свему је томе, наравно, садањи управитељ крив, који је „без сваке сумње добар, хонетан и мериторан човек,“ ал' није „изучен естетичар, што се само на свеучилишту постићи може. С тога би требао главни позоришни одбор чим пре помоћу штипендије да пошље каквог надлежног кандидата на изучавање естетичких наука, а међу тим пак нека повери управу којој млађој снази, која је гдегод на факултету на само и струку књижевности свршила.“ Том воденом филозофу можемо рећи: „Si tacuisses, philosophus mansisses,“ или онако по нашки: „Беспослен поп и јариће крести.“

— † **Константин Рајковић.** У Вел, Кикинди упокојио се 8. (20.) новембра о. год. заслужан парох њен, Константин Рајковић у својој 80. години живота, а 56 години свештеничке службе. Покојник беше у млогоме особењак, али се одликовао лепим церемонијалом и тачним вршењем своје службе. Код њега је типик заповедао, а он га је верно служио. Однеговао је Српству 4 сина и 6 кћери. Кћери је разудао већином за свештенике и учитеље, а од синова је једног задржао у економији, а тројицу је поклонио Србији у рату 1876—8. године, од којих су двојица млађи као потпоручници подлегли после штрапацима рата, а трећи се, тек ове године, милошћу Њ. В. Краља вратио на своје огњиште стекав богата искуства братске ненаклоности. И синови овог покојника могу очито послужити Светомиру Николајевићу као жив пример, да братство овостраних Срба није шупља фраза. Покојник дакле одужио је свој дуг цркви и народу, нека му је лака црна земља!

— † **Добротворка Наста Сладић.** У Ст. Бечеју преминула је 10. новембра о. г. честита Српкиња Наталија (звана: Наста) Сладић рођ. Спајић оставивши српској православној црквеној општини старо-бечејској и светој цркви 26 диштриктуалних ланаца добре ораће земље и кућу своју у вароши. Сахрањена је уз велико саучешће старо-бечејског грађанства 11. о. м. Лака јој црна земља!

— **Српско певачко друштво у Белој Цркви** приредило је под управом свога ликовође г. Рајмунда Граипла у суботу 12 (24.) новембра 1894. год. у великој дворани „Бург“ Редовну беседу са игранком. Распоред. 1. „Словенска фантазија“ од Шрајнера, свира војна глазба 43. ц. и кр. пешачке пуковније. 2. „Песмом Срцу“, Мушки збор од Ј. Маринковића. 3. а) „Рибице“ од Храмили б) „Красни Сарафан“, Руска народна песма, женски зборови уз пратњу гласовира. 4. „Декламација“ Декламује г. Љубиша Мичин. 5. а) „Растанак“, б) „На стражи“, Мушки четворопеви. 6, Тенор соло из опере „Прекинута свадба“ од Шебора пева г. Милан Ј. Путник. 7. „Мутан Дунав“, Мешовити збор од Р. Толиагера. 8. „Смеса Веселих Корачница“ од Комзака, свира војна гласба 43. ц. и кр. пешачке пуковније. 9. „Немам каде“ Шала у једном чину с француског превео У, Ристић.

Новости са стране.

— **Линдерова афера.** Како јављају из Будимпеште, у прошли петак I. казнени сенат кр. курије у тајној седници је решио, да се Ђорђе Линдер стави под оптужбу. Као што је познато, будимпештански крал. судбени сто̑л ставио је под суд, на тужбу државног одветника, Ђорђа Линдера због преваре у смислу става 2. § 331. каз. закона. Линдер је, према утврђеном стању ствари, побудио администратора будимске дијецезе Герасима Петровића, да му преда 5000 форината с тим, да он тим новцем придобије меродавне личности у министарству просвете за његово — Петровићево — наименовање за владику. Краљевска табла изменила је оптужбу прве инстанције и обуставила сваку даљу истрагу. Сад је крал. курија ставила под оптужбу Ђорђа Линдера за дело преваре — дакле усвојила у свему решење судбеног стола. Жалба Линдеровог браниоца против оног дела мотивације другостепене одлуке, који се односи на имунитет, курија је одбацила.

— **Фрања Кошут угарски грађанин.** Фрања *Кошут* је у понедељак 14. (26.) о. м. положио пред будимпештанским градоначелником ову поданичку заклетву:

„Ја Фрања Акузије Људевит *Кошут* заклињем се Богом живим, да ћу бити веран апостолском краљу угарском и уставу земаља угарске круне и обећавам, да ћу верно вршити своје дужности као угарски грађанин.“

Дакле Кошут је сад угарски грађанин! Питање је само, да ли ће он сада у том новом својству наставити свој „рундрајзе“, који је изненада морао прекинути. Је ли он свој пут прекинуо због дебрецинског скандала или због тог „*што му иде крв на нос*“, то нећемо да испитујемо. Али ко зна, можда ће ићи по земљи с ватрогасним справама Тарноцијеве фабрике, којој је он управитељ а са „скромном“ платом од — 15.000 фор. годишње!

— **Интронизација надвојводе Евђенија.** У недељу, 6. (18.) о. м. произведен је за начелника реда немачких витезова надвојвода *Евђеније*. Чин тај обављен је уз уобичајене обреде. Надвојвода је у 10 часова отишао из своје палате у цркву немачког реда, где су га дочекали витезови истог реда. Пошто су у цркви обављене церемоније, поклонили су се витезови свом начеонику („гросмајстеру“), који им је том приликом држао прикладан говор.

Надвојводи Евђенију је сада 31 година, припада реду немачких витезова већ 8 година. У смислу основних правила немачког витешког реда морао је надвојвода, кад је навршио 24-ту годину бити годину дана „искушеник“. Почетком 1887. године, баш када је ред хтео да прослави 700-годишњицу свог опстанка, положио је надвојвода заклетву, обучен је и произведен за витеза, (одело немачког реда је: оклоп, широк био огртач са црним крстом на десној руци, дугачак витешки мач и широк шешир с нојевим пером), па онда је служена служба божја. На једном месту службе легао је нови витез са раширеним рукама на прњи застор, што беше око олтара. За тим се са сваким својим „братом“ загрлио и пољубио и тиме је завршена свечаност, која се већ 700 година увек у истом облику понавља. 1890. год. постао је надвојвода Евђеније помоћником (коадјутором) реда, и као такав је имао у смислу правила тог реда преузети достојанство начелника (као такав зове се Hoch und Deutschmeister) после смрти свог стрица надвојводе Виљема. Надвојвода Евђеније је 58 гросмајстер немачког витешког реда, од како исти постоји Са достојанством начеоника немачког вит. реда скопчано је од 1696. год. и власништво 4. пешачког пука „Хох- унд Дајчмајстер“. Немачки витешки ред има огромно имање, али надвојвода Евђеније као начеоник реда може располагати тим имањем само до своте од 30.000 фор, иначе мора имати дозволу Њег. Величанства, који је врховни заштитник немачког вит. реда. Са начеоничким достојанством скопчан је услов, да се начеоник не сме женити. Надвојвода је Евђеније сада управо пола војник а пола свештеник, јер немачки витешки ред има поред свештеничког и војнички значај.

— † **Кнегиња Бизмарк**, супруга бившег немачког канцелара Бизмарка, умрла је јуче 15. (27.) о. м. у Варцину. Било јој је 71 година. Смрт њена тешко је потресла кнеза Бизмарка, који је такође болестан, те се боје да га смрт кнегињина са свим не сломи.

НОВИЈЕ.

БУДИМПЕШТА, 15 новембра У клубу владине странке изјавио је данас министар председник *Векерле*, како је добио превишње овлаштење, да изјави. *да ће Његово Величанство потврдити поднесене црквено политичке законске предлоге и то садашњем кабинету.* Према томе, да су неосновани сви гласови о министарској кризи.

БУКУРЕШТ, 15. новембра. Румунски сабор је отворен данас престолном беседом, која је на више места бурно поздрављена.

ТЕЛЕГРАМИ
уредништву „Браника.“

БЕОГРАД, 16. новембра. Министар финансија Вукашин Петровић отишао је из Беча у Париз, да коначно унификује зајам од 44 милијона, који је удешен са Лендер банком. Петровић остаје 14 дана у Паризу.

ЛЕМБЕРГ, 16 новембра. У Бржову се појавила колера. Последњих дана поболело се њих 80, а умрло њих 46 од колере.

Трговина.

НОВИ САД, 16. (28.) новембра. 1894 (Извештај семенарске радње Воина Јовановића).

Услед хрђавог и ветровитог времена био је довоз врло слаб. Цене су остале исте.

Пшеница, најбоље каквоће 6 фор. 20 н. средња 6—6 ф. 10 н. Наполице није довежено. Кукуруз у клипови 3 ф., 60—70 н. Окрупњен 5—5 фор. 10 н. приватни плаћају и 5 фор. 20 н. Зоб се слабо вија а плаћа се 5 ф. 60—70 н. Јечам већ од неколико дана се не довози цена му је остала као и пре 5 фор. 40—50 н. Пасуљ се јаче тражи и нешто боље плаћа Бели 8 ф. 50 н, жути 7 ф.

Течај вредности новаца на берзи у Будим-Пешти 16. (28. новембра) 1894.

Ц. кр. дукати (нови) . . .	5 ф. 90 н.
„ „ „ (стари) . . .	5 ф 88 н.
Наполеондори (20 франака) . .	9 ф. 94 н.

Огласи.

ХОТЕЛ
„Зелени венац“
у Митровици
на најбољем месту лежећи, издаје се одма под закуп.

Условија се могу дознати од
УПРАВЕ
1—3 митрозачке штед̑снице.

МЛАЂИ
ТРОВАЧКИ ПОМОЋНИК
који је уз шпецерајску робу продавао боју, фирнајз и лакове
може одмах добити места.
Понуде ваља слати
трговини боја и хемиских производа
Д. М. ЂОРИЋА
1—3 Београд.

ОГЛАС.
СРПСКА ЗВОНОЛИВНИЦА
ЂОРЂА пл. БОТЕ СИНОВА
У ВРШЦУ
узима себи част до знања свима срп. црквеним општинама ставити, да ће своју већ од **200** година постојећу звоноливницу од нове године **1895** проширити и увеличати тако, да ће се свака наручбина звона у најкраћем року времена моћи извршити.
У Вршцу, 23. нов. 1894.
С особитим поштовањем
ЂОРЂА пл. БОТЕ СИНОВИ
2—3 звоноливци.

КУРС ЗА ЈЕДНОГОДИШЊЕ
ДОБРОВОЉЦЕ У СУБОТИЦИ.
Они младићи који нису свршили средње школе и немају **испита зрелости**, који би морали код војске **три** године служити **могу добити дозволу** да **једну** годину као добровољци служе, али морају пријамни испит пред главним заповедништвом вајеним положити.
За овај испит може се у моме заводу спремити. Од моји ученика многи су већ добили дозволу за полагање испита, многи су исти положили, њихово време у војсци одслужили и сада су *официри у резерви* а многи сада у војсци служе.
Ко би се желио у моме заводу спремити за испит, нека се изволи на мене обратити где ће опширно упутство добити.
Приправници не могу бити млађи од 17, као и старији од 20 годпна.
14—20 Леополд Ландесман.
управитељ у Суботици.

ЛИВНИЦА ЗВОНА И МЕТАЛА
АНТОНА НОВОТНИЈА
У ТЕМИШВАРУ, ФАБРИЦИ
препоручује се — са гаранцијом на више година — за израду нових звона и за преливање пукнутих звона у свакој величини као и за целокупно хармонично удешено звоњење, провиђено са круном од кованог гвожђа, тако удешеном, да се звона по вољи и лако могу кретати, ако би се на једном месту излупало, чиме се звона сачувају да не пукну.
Особито препоручујем од мене изнађена и много пута одликована
патентирана са отвореним одушкама провиђена звона,
која имају дуготрајнији, снажнији и дубљи звук, него звона по старој системи прављена, тако, да се овако једно патентирано звоно од 200 килограма изједначује са звуком других по старој системи ливених звона од 260 килограма.
Даље препоручујем козе за звона од кованог гвожђа, у торњу слободно стојеће; звона или шоље за сатове од метала; прављење старих звона са крунама од кованога гвожђа. — Звона у тежини од 300 килогр. на ниже има увек готових на стоваришту.
11—25 *Илустровани ценовници и прорачуни трошка бесплатно и франко*

Власник и издавалац: Дружина Браника. Одговорни уредник Никола Јоксимовић. Штампарија А. Пајевића у Новоме Саду.